

Bästa ambassadörer,

Två människor omkom och åtta skadades i fredags i Åbo efter ett helt oberäkneligt knivdåd. Jag känner djup sorg över det som hänt och deltar i de anhörigas sorg.

Gärningsmannen greps mycket hastigt tack vare polisens professionella verksamhet. Tack till den finländska polisen. De utomstående hjälparna räddade möjligtvis flera liv. Hjälparnas modighet är beundransvärt, och vi tackar på deras vägnar som tack vare detta undvek att bli attackerade.

Terrorhotet är inget nytt fenomen, och vi var rädda att något sådant här händer även i Finland eftersom Finland är en del av Europa och av världen. Nu måste vi kunna diskutera konstruktivt, undersöka händelseförloppet i sista detalj och göra en grundlig bedömning av de åtgärder som behövs för att vi ska kunna förhindra dessa slags händelser i framtiden. Regeringen måste analysera händelserna noggrant och ingripa målmedvetet i frågor som bör åtgärdas.

Terrorhotnivån var och är höjd. Regeringen har därför redan agerat och ökat polisens, skyddspolisens och gränsbevakningsväsendets anslag. Om man, efter att händelserna i Åbo utretts, fortfarande upptäcker kritiska resursbrister någonstans måste saken åtgärdas. Regeringen måste se till att asylutredningen går snabbare och att integrationen är effektiv. Vi kan tillåta enbart laglig vistelse i Finland. Vi gör allt vi kan för att se till att detta också är fallet.

Underrättelselagen är en viktig lagstiftningsreform. Regeringen kommer att lämna en proposition om ny underrättelselagstiftning i syfte att utöka skyddspolisens

befogenheter när det gäller att avslöja planer som hotar finländarnas säkerhet. Jag hoppas att propositionen fås igenom så snabbt som möjligt.

Vi har de hemska händelserna i Åbo i tankarna, men vi blir inte förlamade. Viljan att segra över terrorismen och våldet är stark i min hemstad. Det hör till finländarnas starkheter att klara kriser. Ärkebiskopen Kari Mäkinens konstaterande var förnuftigt: "Ju fortare vi fortsätter med det vardagliga livet, desto snabbare kan vi behandla saken".

Bästa ambassadörer,

Vardagen bör fortsätta, trots de hemska händelserna i Åbo. Först ska jag presentera min åsikt om vad som hänt inom den finländska ekonomin och vad jag väntar av hösten, sedan framför jag min bedömning av det världsekonomiska läget och läget i Europeiska unionen under hösten. Till er riktar jag också ett litet önskemål. Jag hoppas att ni avslutningsvis deltar i en livlig diskussion.

När vi senast diskuterade den finländska ekonomin och världsekonomin med denna uppställning hade Storbritannien alldeles nyligen röstat om att träda ut ur EU och i Förenta staterna pågick presidentsvalkampanjerna. Inom Europeiska unionen kunde man skönja en bristande tro på unionens framtid, och valet i Förenta staterna orsakade osäkerhet världen runt.

Under det gångna året har politiken ömsom väckt misstro, ömsom tillförsikt. Förenta staterna och Nordkorea hotar varandra med vapenmakt, fransmännen sade nej till en presidentkandidat som motsatte sig globalisering och Europeiska unionen har visat sin förhandlingsförmåga och enlighet vid brexitförhandlingarna. Utsikterna

för den finländska ekonomin var heller inte alls så positiva i fjol som de är nu, vilket naturligtvis gläder mig som finansminister.

Finland är inte längre Europas sjuke man, den finländska recessionen är nu officiellt över. Finansministeriets ekonomiska avdelning förutspår en tillväxt på 2,4 procent i år. Exporten ökar, arbetslösheten minskar, företagen investerar och människornas framtidsförtroende har förstärkts. De senaste årens uppgörelser börjar bära frukt.

Den finländska exporten har börjat växa. Den förbättrade priskonkurrenskraften stöder exporten konkurrenskraftsavtalet och de återhållsamma löneuppgörelserna ger resultat. Vår internationella konkurrenskraft återställs så småningom. Nu måste vi se till att den också förstärks. Investeringarna och den privata konsumtionen har också förstärkts. Jag är särskilt glad över att den minskning av produktutvecklingsinvesteringar som pågått sex år i följd äntligen upphört.

Även om den finländska exporten börjat växa är vi trots allt fortfarande sårbara. På längre sikt måste vi få allt flera små och medelstora företag som exporterar varor och tjänster. Regeringen siktar mot detta mål bl.a. genom att förstärka Business Finlands verksamhet.

Den kraftiga tillväxten inom den finländska ekonomin utgör ett utmärkt utgångsläge för budgetförhandlingarna nästa vecka, men vi får inte låta oss luras av det.

Tillväxten är långt ifrån tillräcklig för att stoppa skuldsättningen inom den offentliga ekonomin. Även om vi kan glädja oss över att den långa recessionen upphört så kommer tillväxten enligt aktuella prognoser att avta redan nästa år.

Finland har verkligen, såsom statsminister Sipilä redan uttryckte det i förmiddags, ett "förlorat årtionde" bakom sig. Om man ser till bruttonationalprodukten per invånare har Finland fortfarande inte återhämtat sig helt från finanskrisen år 2008. Tillväxten kommer troligen på längre sikt att återgå till kring 1 – 1,5 procent trots den rådande högkonjunkturen.

Diskussionen om utdelningsmarginaler börjar ofta under högkonjunkturer. Bättre vore att prata om utdelningsrisker. I dessa slags lägen har vi alltför ofta fattat beslut som vi inte har råd med då tiderna blir sämre. De stora strukturella utmaningarna för vår ekonomi kvarstår. Vi lider av ett kompetensunderskott, ett sysselsättningsunderskott och ett hållbarhetsunderskott.

De stela arbetsmarknaderna, den höga strukturella arbetslösheten, minskningen av den arbetsföra befolkningen på grund av åldrandet och det kraftiga underskottet inom de offentliga finanserna tär på vår välfärd även i fortsättningen om vi inte åtgärdar dessa saker. Vi behöver sysselsättnings- och kompetensförbättrande reformer, såsom en familjeledighetsreform.

Även om vi själva kan göra en hel del för att förbättra vår ekonomi är sanningen att Finland också i stor grad mån påverkas av utvecklingen inom världsekonomin.

De europeiska konjunkturutsikterna har förbättrats under innevarande år. Tillväxten förstärks och arbetslösheten minskar i EU- och euroländerna. Euroländernas externa balans har förbättrats och budgetunderskotten minskat. Vi finländare kan glädjas åt detta eftersom nästan 40 av vår export riktas till euroområdet. Sänkningen av euroländernas risknivåer återspeglar sig även i lägre statliga finansieringskostnader. Det blir svårt att skärpa penningpolitiken på ett kontrollerat sätt.

Tillväxten har förstärkts, arbetslösheten minskat och underskotten krympt även i de tidigare krisdrabbade euroländerna. Att euron förstärkts i förhållande till de övriga huvudvalutorna under innevarande år torde vara ett tecken på allmän optimism i Fastlandseuropa: krisen inom euroområdet verkar lätta, tillväxtunderlaget utvidgas speciellt i fråga om inhemsk efterfrågan och arbetslösheten minskar.

Vi ska inte låta den positiva utvecklingen invagga oss i tron att Europas ekonomiska bekymmer nu försvunnit. De länder som fått finansiellt stöd är visserligen stabilare, men marginalerna inom deras offentliga ekonomier är fortfarande små och skuldnivån är hög. Deras förmåga att ta emot nya chocker är fortfarande svag. I vissa länder belastas banksektorn fortfarande av obetalda krediter efter krisen, de uppgår sammanlagt till nästan 900 miljarder euro inom hela euroområdet.

Euroområdets konkurrenskraft belastas av den åldrande befolkningen, av styva marknadsstrukturer samt av andra strukturella svagheter. En central fråga är hur man äntligen kunde minska på produktivitets- och inkomstskillnaderna mellan euroländerna. Konvergensen i fråga om gränsöverskridande handel samt arbetskraftens och kapitalets rörlighet har inte framskridit på önskat sätt. Genomföringen av strukturella reformer har framskridit långsamt. Risken finns att även den lilla reformiver som finns ebbar ut i takt med att tillväxten kommer igång.

Sanningen är att alla dessa frågor ändå omfattas av varje medlemslands egen beslutanderätt. Reformerna som gäller ekonomiska och monetära unionen är sekundära så länge som vi inte själva lyckas förnya strukturerna inom vår egen ekonomi. Finland har inte råd med att peka finger åt andra.

Den positiva utvecklingen inom världsekonomin hotas av politiska tvister som riskerar att eskalera till handelskrig, svängningarna inom kapitalrörelserna och valutakurserna, riskerna med Kinas skuldbörda och av att den geopolitiska spänningen återspeglar sig i ekonomin till exempel i form av försiktighet i fråga om investeringar.

Den ekonomiska cykeln har hunnit längre i Förenta staterna, och där har man redan börjat normalisera penningpolitiken, vilket i praktiken betyder en höjning av styrräntorna. I Förenta staterna överskuggas utsikterna av att den politiska osäkerheten påverkar ekonomin. Konsumenterna har under den senaste tiden sänkt sina förväntningar på den ekonomiska utvecklingen. Detta är betydelsefullt eftersom ekonomin i USA drivs framför allt av den privata konsumtionen.

I Kina har tillväxten redan under en längre tid kraftigt baserat sig på skuldtagning, och företagens skuldbörda är ett särskilt orosmoment. Tillväxten har varit tämligen kraftig under början av året, men det torde vara oundvikligt att tillväxten avtar under de närmaste åren. Befolkningens åldrande minskar på tillväxten även i Kina, men den allt mer servicebaserade produktionsstrukturen och miljöproblemen utgör också utmaningar.

I den ryska ekonomins strukturer har det inte kunnat skönjas någon nämnvärd förbättring, och det syns inga indikationer om någon förbättring inom den närmaste framtiden heller. Redan i flera år har det varit tydligt vartåt utvecklingen där är på väg, och någon förbättring i politiken är inte att vänta på en lång tid framöver. Man bör diskutera med Ryssland, men diskussionerna bör ha ett tydligt mål: Ryssland måste fås att följa internationell rätt och respektera de europeiska

säkerhetsstrukturerna. Finland har möjlighet att vara en brobyggare mellan västländerna och Ryssland.

Världsekonomin står på tröskeln till en omvälvande brytningstid på grund av den snabba utvecklingen inom automatisering och robotik. Artificiell intelligens, automatisering och robotik kommer att revolutionera produktionssätten och arbetslivet. Precis som vid tidigare teknologiska revolutioner kan de nuvarande värdekedjorna inom produktionen förändras i väsentlig grad, när andelen arbete där artificiell intelligens utnyttjas ökar.

En del arbetsuppgifter kommer att försvinna, men de ersätts av nya möjligheter. Sist och slutligen hänger allt på företagens beredskap att ta i bruk ny teknik och hitta nya möjliga marknadsnischer. Finland befinner sig i en god position för att möta dessa förändringar, men vi måste hålla oss alerta och fördomsfritt diskutera de utmaningar som är förbundna med omvälvningarna i samhället och arbetslivet.

Vi behöver utveckling och teknologi för att t.ex. klara av kampen mot klimatförändringen. Att motverka klimatförändringen och övergå till ett koldioxidneutralt samhälle är en lika betydande strukturell förändring som behovet av en allt flexiblare arbetsmarknad.

En bättre framtid förutsätter att vi fortgående förbättrar vårt samhälles förmåga att anpassa sig och dra nytta av den tekniska utvecklingen. Framtiden tillhör de nyfikna och anpassningsbara. Framtiden kan ändå vara trygg, men man bör inte dröja sig kvar vid det förgångna. Då hamnar vi på efterkälken.

Bästa ambassadörer,

Jag summerar det gångna året i EU-politiken så här: vi har under året gått från förtvivlan och utsiktslöshet till framtidstro och hopp, och därifrån har vi sedan kommit ner på jorden igen och återvänt till det vardagliga arbetet.

Framtidsvisionerna för Europeiska unionen har under det gångna året blivit positivare trots Storbritanniens utträdesprocess. Resultaten från flera val som hölls i våras kändes som en frisk vårvind efter en lång och mörk vinter. I det franska presidentvalet sade väljarna nej till populism, rasism och ett slutet Frankrike och ja till en utveckling av Europeiska unionen. Nu stundar dock vardagen, och folket väntar på att Macron ska infria sina vallöften.

Det är klart att Storbritanniens utträde kommer att förändra Europeiska unionen. Hanteringen av denna förändring kräver enligt mig att Finland stärker utrikesministeriets resurser i Bryssel.

Inom EU förs nu ivriga diskussioner om hur den ekonomiska och monetära unionen bör utvecklas och det europeiska försvarssamarbetet byggas upp för att Europa bättre ska kunna förebygga ekonomiska kriser och skydda sina medborgare. Det talas inte längre mycket om folkomröstningar.

Finländarnas förtroende för Europeiska unionen har enligt den senaste Eurobarometern ökat ytterligare. Vi har tidigare gjort klart att Finland inte kommer att ordna någon folkomröstning om EU-medlemskapet, så jag är glad att finländarna inte heller verkar vilja ha någon sådan. En enad och stark Europeisk union ligger i

Finlands intresse, och vi har förbundit oss till att utveckla den. Att tala om eventuella folkomröstningar är därför att tala mot Finlands intressen.

Kritiken mot EU har dock inte försvunnit. De Europavänliga resultaten i de val som hållits i Österrike, Holland, Frankrike och snart i Tyskland gav oss bara mer tid att svara på berättigade frågor från frustrerade medborgare. EU behöver djärva reformer, som fås till stånd genom vardagligt hårt arbete. Att hanka sig fram utifrån urvattnade kompromisser är inte längre tillräckligt. I praktiken innebär det beredskap att avancera i olika takt. Finland bör vara redo för detta i den mån som det ligger i vårt intresse.

Europeiska unionen bör agera konsekvent både internt och i sina yttre relationer. Likgiltighet inför gemensamma värden såsom rättsstatsprincipen kan inte accepteras. Inget tyder på att invandringen till Europa kommer att minska under de närmaste åren. EU-länderna måste hitta ett gemensamt system för att se till att inget enskilt medlemsland får en för tung ansvarsbörda.

EU bör styra medel och resurser till säkerheten, migrationen och ekonomiska reformer.

Säkerhet innebär ett fördjupat försvarssamarbete och ett stärkande av skyldigheten att lämna bistånd. När riksdagen år 2006 behandlade fördraget om upprättande av en konstitution för Europa konstaterade den som sin ståndpunkt att "om en medlemsstat angrips kommer de övriga till hjälp på många olika sätt, även militärt". Det ligger särskilt i Finlands intresse att stärka denna tolkning. EU bör också göra mer för att motverka hybridhot. Det kompetenscenter för motverkande av

hybridhot som placerats i Finland är en god satsning på detta område, men det är inte tillräckligt.

Säkerhet innebär också ett tätare samarbete mot terrorism utanför EU, vid de yttre gränserna och innanför gränserna. Händelserna i Åbo och Barcelona understryker ytterligare vikten av gemensamma insatser. I arbetet för att avvärja hot mot säkerheten är det viktigt med ett gott samarbete mellan myndigheterna t.ex. i fråga om informationsutbyte.

Hanteringen av migrationen förutsätter att det skapas stabilitet och jobb i EU:s grannskap, i synnerhet i Afrika och Mellanöstern. Det förutsätter att EU-länderna har en gemensam asylpolitik, effektiv asylprövning och integration, ett fungerande system för återvändande samt rätt dimensionerade resurser för migrationsmyndigheterna, polisen och rättsväsendet. Det strider mot all rim och reson att asylsökande behandlas olika i olika EU-länder.

EU-ländernas ekonomier måste reformeras så att vi klarar oss i den globala konkurrensen. Inom euroområdet behövs starkare incitament för att reformera arbetslivets och ekonomins strukturer. Vid sidan av övervakning och regler behövs tryck från marknaden.

EU:s budget bör användas effektivare för att stödja nytt och inte för att hålla fast vid gammalt. I förhandlingarna om budgetramen bör Finland inta en stark position och djärvt föra över tyngdpunkten på stödjande av reformer, hantering av migrationen och stärkande av säkerheten. Man bör komma ifrån de gamla tankebanorna om inkomstöverföringar mellan EU-länderna.

Utvecklingen av den ekonomiska och monetära unionen kommer att bli ett av de mest intressanta EU-ärendena under hösten och vintern. Finland har av tradition talat för tydligare och enklare processer och strukturer. Finlands grundlinje har varit att problem inte löses med pengar eller genom att utöka det solidariska ansvaret. Ett fördjupat solidariskt ansvar snarare splittrar än förenar euroområdet.

I Tyskland hålls det val om en månad. Efter det kan man sannolikt vänta sig mer konkreta förslag om utvecklingen av den ekonomiska och monetära unionen. Regeringen och riksdagen tar ställning till eventuella förslag under hösten. Före det måste vi börja utforma en ståndpunkt utifrån de uppgifter som finns att tillgå.

Jag ber därför er att ni fäster särskild uppmärksamhet vid era stationeringsländers ståndpunkter i fråga om utvecklingen av den ekonomiska och monetära unionen och att ni lämnar uppdaterade rapporter om dem före det tyska valet. Jag värdesätter era synpunkter och er expertis.

Bästa ambassadörer,

Det världspolitiska läget kan bäst beskrivas som att leva mitt i en fortgående och stark förändring. I dagens värld är förändring en regel, inte ett undantag. I detta tillstånd av ständig förändring måste Finland kunna agera på ett sådant sätt att vårt lands ställning, säkerhet och välfärd hålls så starka som möjligt.

Trots att vi är ett litet land bör vi inte låta strömmen föra oss dit den vill. När vi förstår förändringen, vet exakt vad vi vill och vågar gripa tag i väsentliga saker vid rätt tidpunkt, har vi stora möjligheter att påverka vårt eget öde. Finland är inte, och får inte vara, ett land som driver med vinden. Målet för vår utrikes- och

Finansminister Petteri Orpos
tal vid ambassadörsdagarna 21.8.2017

säkerhetspolitik är inte att upprätthålla så goda relationer som möjlighet till olika länder, utan att garantera finländarnas säkerhet och välfärd.

Tack.